

25.976. $\frac{34.5}{-21}$ ab

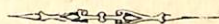
EXDS YAM 57

ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

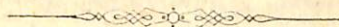
մե. 15.305

ՍՊԱՌՈՂԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

8008
37077

У с т а в ъ О-ва Потребителей

Թ Ի Փ Լ Ի Ս

Տպարան «Հերմէս», ԴրաՖսկայա փող. № 6

1914

17 MAY 2013

25.976

05 JAN 2010

Կ Ը Ն Ո Ն Ը Գ Ի Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Սպառողական ընկերության

—

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ, ԻՐԱԻՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՒ
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

1 §

Սպառողական

ղական Ընկերությունը հիմնում է, որ մատակարարի իր անդամներին ըստ կարելոյն աժան գընով, կամ չափաւոր, շուկայի գներով սպառման նաև տնային գործածութեան համար անհրաժեշտ զանազան առարկաներ: Բացի դրանից նա հնարաւորութիւն է տալու իր անդամներին ընկերութեան գործողութիւններից ստացւած օգուտից խնայողութիւն անել *):

*) Ծանօթ. Պատշաճաւոր թոյլտւութեամբ և գոյութիւն ունեցող կանոնները պահպանելով կարելի է ընկերութեանը կից բաց անել այնպիսի հիմնարկու-

§ 2 Առաջին § ում յիշատակուող համեմատ ընկերութիւնը կարող է՝ ա) քրէհել կամ հիմնել սեփական պահեստներ և խանութներ սպառելու և տնային գործածութեան առարկաներ պահելու կամ վաճառելու համար:

բ) Պայմանաւորել կողմնակի մարդկանց կամ հիմնարկութիւնների հետ, զանազան առարկաներ կամ ընկերութեան շրջանառութեան համար անհրաժեշտ դրամական միջոցներ ձեռք բերելու վերաբերմամբ:

գ) Ընդհանուր հիմունքներով ձեռք բերել ընկերութեան նպատակների համար անհրաժեշտ անշարժ կայքեր:

դ) Պատշաճաւոր թոյլտուութեամբ մասնակցել ընկերութեան նպատակներին համապատասխանող ձեռնարկութիւնների մէջ:

§ 3 Ընկերութեան անդամներին ապրանքներ վաճառելը տեղի է ունենում կանխիկ դրամով կամ վարկով (կրեդիտով), որի չափն ու ձևը պէտք է որոշէ ընդհանուր ժողովը*):

§ 4 Ընկերութիւնը, նրա հիմնարկութիւնները, գրասենեակները և գործակալները գիւղիական տուրքի, վաճառականական հարկի և մաքսային, դրոշմային ու այլ տուրքերի վերաբերմամբ ենթարկւում են բոլոր այն կարգերին և օրէնք-

թիւններ, որոնք նպատակ ունեն զանազան միջոցներով և ձևերով բարւոքել ընկերութեան անդամների նիւթական և բարոյական վիճակը:

*) Ծանօթ: Վերոյիշեալ §-ում յիշատակւած ապրանքները կարելի է ծախել և կողմնակի մարդկանց, բայց միայն կանխիկ փողով ընդհանուր ժողովի որոշած պայմաններով:

ներին, որոնք այժմ գոյութիւն ունեն կայսրութեան մէջ և որոնք ապագայում կը հրատարակւեն նոյն առարկայի նկատմամբ:

§ 5 Ընկերութիւնն ունի իր անւանական կնիքը:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

§ 6 Ընկերութեան միջոցները կազմում են շրջանառութեան և պահեստի կապիտալները:

§ 7 Շրջանառութեան կապիտալը կազմւում է՝

ա) մուտքի վճարից (§ 13)

բ) անդամակցական պայերից (§ 13) և

գ) փոխառութիւններից, որ կանէ ընկերութեան վարչութիւնը ընդհանուր ժողովի որոշմամբ*):

§ 8 Շրջանառութեան գումարը ծառայում է ընկերութեան առևտրական գործողութիւնների և ընթացիկ հաշիւների համար:

§ 9 Պահեստի կապիտալը կազմւում է

ա) իւրաքանչիւր տարի ընկերութեան օգուտից որոշ բաժին հանելուց:

բ) ընկերութեան կանոնադրութիւնն ու այլ գրքոյկներ վաճառելուց (§ 15)

*) Ծանօթ. Ընկերութեան պարտքերի ընդհանուր գումարը մուտքի վճարների և պայերի կապիտալի գումարից աւել չը պէտք է լինի:

գ) օգուտ բաժանելիս առաջ եկած կոպէկներին կոտորակներից (տես § 55-ի 4-րորդ ծանօթութիւնը)

դ) պատահական մուտքից.

§ 10 Պահեստի գումարը նշանակուած է բացառապէս այն փնասները ծածկելու համար, որոնք կարող են առաջ գալ ընկերութեան գործողութիւններից չընախատեսուած պատճառներով:

§ 11 Պահեստի գումարը կարելի է ընդհանուր ժողովի որոշմամբ դարձնել պետական կամ պետութեան կողմից ապահովեցրած տոկոսային թղթեր և պահել խնայողական դրամատներում, պետական բանկում, նրա բաժանմունքներում կամ, պատշաճաւոր թոյլտուութեամբ, պետական գանձարաններում:

Պահեստի գումարը կարելի է ծախսել իր նպատակի համեմատ (§ 10), միայն ընդհանուր ժողովի որոշմամբ:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԸ, ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

§ 12 Ընկերութեան անդամ կարող է լինել Չարխէշ գիւղի և նրա մերձաւոր շրջակայքում եղող գիւղերից ամեն մի անձ, նմանապէս ամեն տեսակի ընկերակցութիւններ, արտելներ, հիւանդանոցներ, դպրոցներ և այլ հաստատութիւն-

ներ, որոնք ցանկութիւն կը յայտնեն ենթարկւել այս կանոնադրութեանը *):

§ 13 Ընկերութեան անդամ գրուողը վճարում է՝

ա) Մուտքի վճարումը՝

բ) Պայի արժէքը՝

§ 14 Ընդհանուր ժողովն է որոշում, թէ իւրաքանչիւր անդամ բանի պայ կարող է ունենալ:

§ 15 Իւրաքանչիւր անդամին վարչութիւնը տալիս է, ընդհանուր ժողովի որոշած վճարը վերցնելով, մի օրինակ այս կանոնադրից և մի օրինակ էլ հաշւեգրքոյկ: Հաշւեգրքոյկի մէջ գրուած են անդամի վճարած գումարները, վերցրած ապրանքի արժէքը, նրա պայերի համար հասանելիք դիվիդենտը (օգուտը), վերցրած ապրանքի համար հասանելիք պրեմիան և ընկերու-

*) Ծանօթ. 1) անդամների թիւը սահմանափակւած չէ:

Ծանօթ. 2) ընկերութեան անդամ չեն կարող լինել:

ա) Դպրոցների աշակերտները.

բ) Իսկական ծառայութեան մէջ գտնւող զինուորային և գ) այն մարդիկ, որոնք դատաստանով զրկւած են իրաւունքներից:

**) Ծանօթ. պայը կարելի է վճարել միանւագ կամ մաս մաս՝ ընդհանուր ժողովի նշանակած ժամանակամիջոցներում:

թեան կասսայից նրա ստացած բոլոր գումարները *):

§ 16 Իւրաքանչիւր անգամ ընդհանուր ժողովներում ունի միայն մի ձայն՝ անկախ նրա պայերի թւից: Այդ իրաւունքը չի կարելի յանձնել ուրիշին **):

§ 17 Իւրաքանչիւր անգամ կարող է իր պայերը տալ, Վարչութեան գիտութեամբ, թէ ընկերութեան միւս անդամներին և թէ կողմնակի այն մարդկանց, որոնք անգամ լինելու իրաւունքից զրկւած չեն: Պայը կողմնակի մարդու յանձնելու դէպքում վերջինս պէտք է մուտքի վճար տայ **):

*) Ծանօթ. Ընկերութիւնը պահում է առանձին գրքեր՝ անդամների անհատական հաշիւներով, որպէսզի դրանց միջոցով որոշւի, թէ տարւայ ընթացքում իւրաքանչիւր անգամը սրբան ապրանք է վերցրել:

**) Ծանօթ. 1. Ընկերութեան անչափահաս անդամները ընդհանուր ժողովներում ձայն չունեն և չեն կարող ընտրուել ընկերութեան գործերը կառավարելու որևէ պաշտօնի համար:

Ծանօթ. 2. Եթէ որևէ անգամ անմիջապէս շահախնդրած է ընկերութեանը վերաբերեալ այս կամ այն հարցում օրինակ՝ ապրանք ծախելում, բնակարան քրէնելում կամ այլ վաճառականական ձեռնարկների մէջ, այդ դէպքում նա չպէտք է մասնակցէ այդ հարցերի որոշման ժամանակ:

**) Ծանօթ. Մուտքի վճարը անդամներին չի վերադարձնում ոչ կամովին դուրս գալու և ոչ էլ ընկերութիւնից արտաքսելու դէպքում:

§ 18. Եթէ Ընկերութիւնը փաստ ունենայ, իւրաքանչիւր անգամ պատասխանատու է իր ունեցած պայերի գումարով: Իրանից դուրս նա ոչ անձնական պատասխանատուութիւն է կրում և ոչ էլ պարտաւոր է որևէ լրացուցիչ վճարի ենթարկւելու ընկերութեան գործերի պատճառով:

§ 19 Այն անգամը, որը անճշտապահ կը լինի ընկերութեանը հասանելիք գումարները վճարելու վերաբերմամբ, (3 և 13) կարող է վարչութեան առաջարկութեամբ և ընդհանուր ժողովի որոշմամբ, ընկերութիւնից արտաքսուել:

§ 20 Արտաքսման պատճառ կարող է լինել բացի այդպիսի անճշտապահութիւնից նաև կանոնադրութեան յամառօրէն խախտումը և ընկերութեան շահերին փաստ հասցնելը:

§ 21 Անգամի արտաքսումը կարող է տեղի ունենալ միայն ընդհանուր ժողովին ներկայ եղող անդամների թւի $\frac{2}{3}$ -ի որոշմամբ: Արտաքսւողը իրաւունք ունի ժողովում իւր արդարացուցիչ բացատրութիւնները տալու:

§ 22 Թէ արտաքսւած, թէ ինքնակամ դուրս եկած և թէ մի քանի պայեր ունեցող անգամների յայտարարութեան համաձայն, Վարչութիւնը կը վերադարձնի նրանց պայերը, համապատասխան դիվիդենտը և վերցրած ապրանքի համար հասանելիք պրեմիան միայն այն ժամանակ, երբ նրանք վերջացրած կը լինեն իրենց բոլոր հաշիւ-

ները ընկերութեան հետ: Այդ դէպքում պէտք է վճարելիք գումարից դուրս գալ նրանց բաժին ընկած ֆեսսը, եթէ այդպիսին կայ:

§ 23 Թէ ինքնակամ հեռացած և թէ անճշտապահութեան համար արտաքսւած անդամները նորից ընկերութեան մէջ ընդունել կարող են միայն § 13-ի համաձայն, վճարելով պարտադիր պայի արժէքը և մուտքի վճարը: Իսկ ուրիշ պատճառներով ընկերութիւնից արտաքսւածները ոչ մի դէպքում նորից չեն ընդունուում*):

§ 24 Անդամի մահւան դէպքում նրա բոլոր պայերը համապատասխան դիվեդենտի և պեմիայի հետ միասին տրուում են նրա ժառանգներին այն հիմունքներով, ինչպէս ինքնակամ դուրս եկող անդամներին (§ 22):

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐԵԼԸ

§ 25 Ընկերութեան գործերը կառավարում են ա) ընդհանուր ժողովը և բ) վարչութիւնը:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

§ 26 Ընդհանուր ժողովը իրաւունք ունի անհրաժեշտութեան դէպքում ընտրել բացի վար-

*) Ծանօթ. Անճշտապահութեան համար արտաքսւած անդամները բացի վերոյիշեալից պէտք է վճարեն իրենց պարտքերն ընկերութեանը:

չութիւնից նաև Վերաստուգիչ Մասնաժողով, որի գործունէութեան կարգը պէտք է որոշւի նոյն ընդհանուր ժողովի մշակած հրահանգով:

§ 27 Ընդհանուր ժողովները լինում են՝ սովորական և արտակարգ: Սովորական ընդհանուր ժողովները հրաւիրում են իւրաքանչիւր տարի, ապրիլ ամսից ոչ ուշ, անցած տարւայ հաշիւն ու բալանսը քննելու և հաստատելու, նոր տարւան նախահաշիւն ու գործունէութեան նախագիծը մշակելու, ինչպէս նաև Վարչութեան անդամներ (§ 36) և Վերաստուգիչ Մասնաժողով— (§ 53) ընտրելու համար: Ընդհանուր ժողովներում նոյնպէս քննուում և վճռուում են այն բոլոր հարցերը, որոնք Վարչութեան իրաւասութիւնից բարձր են կամ որոնք Վարչութեան կողմից կառաջարկւեն ընդհանուր ժողովին*):

§ 28 Արտակարգ ընդհանուր ժողովներ հրաւիրում է Վարչութիւնը իր հայեցողութեամբ կամ Վերաստուգիչ Յանձնաժողովի կամ ընկերութեան անդամների -բողոք մասի պահանջով: Վերաստուգիչ յանձնաժողովի կամ ընկերութեան անդամների այդպիսի պահանջը՝ ընդհանուր ժողով հրաւիրելու վերաբերմամբ, վարչութիւնը ի

*) Ծանօթ. Ընկերութեան անդամներից ոչ ոք իրաւունք չունի առանց յարգելի պատճառների հրաժարելու ընդհանուր ժողովի կողմից իր վրա դրւած պարտականութիւններից:

կատար է ածում ոչ ուշ քան երկու շաբաթվայ ընթացքում այդ պահանջը յայտարարելու օրից հաշված:

§ 29 Ընդհանուր ժողովը վճռում է, այս կանոնադրութեան համաձայն, բոլոր այն հարցերը, որոնք վերաբերում են ընկերութեան գործերին. բայց անպատճառ նրա ղեկավարութեան են պատկանում ընկերութեան գործունէութեան առարկանները որոշելը, ընկերութեան համար անշարժ կալածքներ ձեռք բերելը, նրանց գրաւ դնելը, ծախելը կամ կապալով տալը, ինչպէս նաև ընկերութեան ձեռնարկները լայնացնելը: Ընդհանուր ժողովը որոշում է, թէ ձեռնարկները լայնացնելու, անշարժ կայքեր ձեռք բերելու դէպքում ինչպէս պէտք է հանդգնել այդ առթիւ կայացած ծախքերը: Ընդհանուր ժողովի զբաղմունքի առարկաներն են կազմում նոյնպէս այն բոլոր հարցերը, որ կառավարիկն՝ վարչութիւնը, վերաստուգիչ յանձնաժողովը, ընկերութեան առանձին անդամները, նահանգապետը և ներքին գործերի մինիստրը:

§ 30 Իւրաքանչիւր ընդհանուր ժողովի տեղի, ժամանակի և զբաղմունքի առարկաների մասին վարչութիւնը յայտարարում է անդամներին նախապէս. նոյնը նա տեղեկացնում է տեղական ոստիկանութեանը և յայտարարութիւն է կա-

խում ընկերութեան հիմնարկութիւնների մէջ*):

§ 31 Ընդհանուր ժողովը կը կայանայ միայն այն դէպքում, երբ ներկայ են վարչութեան տեղումը գտնւած անդամների կէսից ոչ պակաս: Իսկ անդամներ արտաքսելու, ձեռնարկը լայնացնելու, շրջանառութեան կապիտալը մեծացնելու կամ փոքրացնելու, կանոնադրութիւնը փոփոխելու կամ լրացնելու և գործերը վերջացնելու դէպքում պահանջւում է բոլոր անդամների $\frac{1}{5}$ -ի ներկայութիւնը: Ընդհանուր ժողովներում հարցերը վճռւում են ներկայ եղողների. ձայների մեծամասնութեամբ, բացի այս §-ում յիշւած վերի հարցերից, որոնք վճռւում են ներկայ եղողների. ձայների մեծամասնութեամբ: Ձայների հաւասարութեան դէպքում, երբ հարցը վճռւում է հասարակ մեծամասնութեամբ, ընդունւում է այն կարծիքը, որին կողմնակից է նախագահը**):

*) Ծանօթ. Ընդհանուր ժողովների քննութեանը ենթարկւել կարող են միայն այն հարցերը, որոնք նշանակած են ժողովի հրաբերի մէջ, որոնք անմիջական կապ ունեն ընկերութեան կանոնադրութեամբ որոշւած գործունէութեան հետ և որոնց մասին տեղեկացրած է ոստիկանութեանը:

**) Ծանօթ. 1. Ընդհանուր ժողովում բոլոր ընտրութիւնները՝ (§§ 36 և 53) ինչպէս նաև որևէ անդամին արտաքսելը (§ 21) կատարւում է զաղտնի քէշարկութեամբ: Բոլոր միւս դէպքերում քէշարկութեան ձևը որոշում է ինքը ընդհանուր ժողովը:

§ 32 Եթէ անդամների օրինական թւի բացակայութեան պատճառով առաջին ժողովը չկայանայ, այդ դէպքում ոչ շուտ, քան մի շաբաթից յետոյ հրաւիրուած է երկրորդ ժողով, որը օրինաւոր կը համարուի և որոշումները վերջնական, անկախ ներկայ եղող անդամների թւից: Բայց վարչութիւնը պարտաւոր է այդ մասին յիշեցնել անդամներին ժողովի հրաւերի մէջ: Այդպիսի երկրորդ ժողովում կարող են քննել միայն այն գործերը, որոնք նշանակւած չեն առաջին ժողովի քննութեան համար: Այս դէպքում վերևի §-ում յիշատակւած հարցերը վճռուած են ներկայ եղողների $\frac{2}{3}$ ձայների մեծամասնութեամբ, իսկ միւս հարցերը՝ հասարակ մեծամասնութեամբ: Ընդհանուր ժողովի ընդունած որոշումները պարտադիր են բոլոր անդամների համար՝ թէ ներկաների և թէ բացակաների:

§ 33 Հարցերը ընդհանուր ժողովի քննութեան առաջարկել կարող են միայն վարչութեան միջոցով, ուստի որևէ առաջարկ անել

Ծանօթ. 2. Երբ ընդհանուր ժողովը, այս §-ում յիշւած պայմանները պահպանելով, կը հաստատէ առաջարկւած փոփոխութիւններն ու լրացումները կանոնադրութեան վերաբերմամբ, դրանից յետոյ այդ բոլորը պէտք է ներկայացնել իշխանութեան հաստատութեանը՝ բացատրելով այն պատճառներն ու դիտողութիւնները, որոնք ստիպել են այդպիսի փոփոխութիւններ կամ լրացումներ անել:

ցանկացողը պէտք է այդ մասին գրաւոր դիմէ վարչութեանը ոչ ուշ քան ընդհանուր ժողով հրաւիրելուց 7 օր առաջ: Եթէ առաջարկը արւած է ընկերութեան անդամների $\frac{1}{5}$ -րորդ մասի կողմից, այդ դէպքում վարչութիւնը պարտաւոր է այդ առաջարկը դնել հետեւեալ ընդհանուր ժողովի քննութեանը իր եզրակացութեան հետ միասին:

§ 34 Գործերի կանոնաւոր ընթացքի համար ընդհանուր ժողովը ընտրում է իր միջից նախագահ և քարտուղար: Իսկ մինչև այդ նախագահի ընտրութիւնը, նրա դերը կատարում է վարչութեան նախագահը:

§ 35 Ընդհանուր ժողովի որոշումների մասին կազմուած է արձանագրութիւն, որը նիստի վերջում բանձրաձայն կարդալուց յետոյ պէտք է ստորագրեն՝ ժողովի նախագահը, քարտուղարը վարչութեան ներկայ եղող բոլոր անդամները և ընկերութեան անդամներից գոնէ երեքը:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ, ՆՐԱ ԻՐԱՒՈՒՆՔ-ՆԵՐԸ ԵՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

§ 36 Ընկերութեան գործերի անմիջական ղեկավարութիւնը պատկանում է վարչութեանը, որ գտնւում է

և բաղկացած է ոչ պա-

կաս, քան հոգուց՝ ընդհանուր ժողովի կողմից երևի տարի ժամանակով ընտրւած *):

§ 37 Վարչութեան որևէ անդամին փոխարինելու համար (երկարատև բացակայութեան, հիւանդութեան մահւան կամ ժամանակից շուտ հրաժարւելու դէպքում) ընդհանուր ժողովը ընտրում է նաև կանդիտատներ համապատասխան թւով և նոյն հիմունքներով, ինչպէս վարչութեան անդամները: Կանդիտատները վարչութեան անդամի պաշտօն կատարելու ժամանակ օգտուում են այն բոլոր իրաւունքներին ու արտօնութիւններին, որ յատկացրած են այդ պաշտօնին:

§ 38 Ընտրութիւններին մի տարի յետոյ ընդհանուր ժողովի որոշած քանակութեամբ վարչութեան անդամներից ու նրանց կանդիտատներից հետնում են այնքան հոգի, որքան որ որոշել է ընդհանուր ժողովը:

*) Ծանօթ. 1. Վարչութեան անդամները կարող են ընտրւել առնուազն մէկ լրիւ պայ ունեցող անձինք:

Ծանօթ. 2. Վարչութեան անդամների թիւը որոշւում է ընդհանուր ժողովի կողմից՝ ընկերութեան գործողութիւնների համեմատ: Գործի իւրաքանչիւր ձեւի համար կարելի է ընտրել վարչութեան մի անդամ:

Ծանօթ. 3. Այն անդամները, որոնք ընկերութեանը մատակարարում են ապրանքներ կամ ունեն նրա նման գործողութիւններ, չեն կարող վարչութեան անդամ ընտրւել:

Այդ հեռանալը առաջին անգամ կատարւում է վիճակով, իսկ յետոյ հերթով՝ ըստ աւագութեան: Ծերացած անդամների ու կանդիտատների փոխարէն ընտրւում են նորերը:

§ 39 Վարչութեան հեռացած անդամի տեղը բռնող կանդիտատը մնում է վարչութեան կազմի մէջ այնքան ժամանակ, որքան ժամանակով որ ընտրւած է հեռացած անդամը, բայց ոչ աւելի այն ժամանակից, որի համար ընտրւած է կանդիտատը*):

§ 40 Վարչութեան անդամները իւրաքանչիւր տարի ընդհանուր ժողովից յետոյ իրենց միջից ընտրում են նախագահ, փոխ-նախագահ, գանձապահ և քարտուղար **):

§ 41 Վարչութեան անդամները իրենց աշխատանքի համար կարող են ստանալ կամ որոշ ռոճիկ կամ օգուտից որոշ տոկոս՝ ընդհանուր ժողովի սահմանած քանակով:

§ 42 Վարչութիւնը կարգադրում է ընկերութեան բոլոր գործերն ու կապիտալները. նրա

*) Ծանօթ. Վարչութեան հեռացած անդամներն ու կանդիտատները կարող են վերընտրւել, եթէ ցանկութիւն յայտնեն:

**) Ծանօթ. Գանձապահի և քարտուղարի պաշտօնը կարելի է յանձնել միևնոյն մարդուն:

պարտականութիւնն է ա) ընդունել, դուրս տալ, պահել գումարները և տոկոսային թղթերը՝ ընդհանուր ժողովի որոշած կարգով:

բ) Կազմակերպել հաշւապահութիւնը, ինչպէս նաև կազմել (§§ 51—53) տարեկան հաշիւները, բալանսը, նախահաշիւն ու գործունէութեան նախագիծը:

գ) Որոշել ընկերութեան համար անհրաժեշտ պաշտօնեաների թիւը, նշանակելով նրանց զբաղմունքի առարկաներն ու վարձատրութեան չափը:

Այդ պաշտօնեաներին արձակելն էլ վարչութեան իրաւունքն է:

դ) Գնել, ծախել, պահել սպառելու և տնային գործածութեան զանազան առարկաներ, միևնոյն ժամանակ հետևելով, որ նրանք լաւ յատկութիւն ունենան:

ե) Որոշել պատրաստելիք ապրանքների յատկութիւնը, ինչպէս նաև նրանց ձեռք բերելու ձևը (կանխիկ դրամով կամ կրեդիտով):

զ) Կազմակերպել ընկերութեան ձեռնարկները և կառավարել նրանց:

է) Գտնել միջոցներ սպառման, և տնային գործածութեան առարկաները լաւացնելու և էփանացնելու համար:

ը) Վարձել պահեստատեղեր, բնակարաններ և այլ շինութիւններ, որոնք հարկաւոր կը

լինեն ընկերութեան գործողութիւնների համար:

թ) Ապահովագրել ընկերութեան ունեցւածքը:

ժ) Տալ և ընդունել մուրհակներ և այլ պայմանաժամային պարտաւորութիւններ՝ ընդհանուր ժողովի որոշած սահմաններում:

ժա) Ընկերութեան անունից պայման կապել ապրանքներ ձեռք բերելու վերաբերմամբ:

ժբ) Հաւատարմաթուղթ տալ այն մարդկանց, որոնք վարչութեան որոշմամբ նշանակուում են իբրև ընկերութեան պաշտօնեաներ: Նոյնը և ընդհանուր ժողովի կողմից նշանակւած պաշտօնեաների վերաբերմամբ:

ժգ) Օրինական ակտեր կազմել անշարժ սեփականութիւն ձեռք բերելու կամ ծախելու վերաբերմամբ:

ժդ) Ընդունել ընկերութեան նոր անդամներ և

ժե) Ընկերութեան անդամներին ընդհանուր ժողովի հրաւիրել և արհասարակ կառավարել կարգադրել ընկերութեան վերաբերեալ բոլոր գործերը ընդհանուր ժողովի որոշած սահմաններում:

Վարչութեան գործունէութեան մանրամասն ծրագիրը, նրա իրաւունքների ու պարտականութիւնների սահմանը որոշուում է յատուկ հրա-

հանգույ, որ մշակել և փոփոխել կարող է միայն ընդհանուր ժողովը:

§ 43 Վարչութիւնը ծախսեր է կատարում համաձայն ընդհանուր ժողովի հաստատած նախահաշւի:

Ընդհ. ժողովը կարող է որոշել, թէ արտակարգ դէպքերում վարչութիւնը ինչ գումար կարող է ծախսել նախահաշւից դուրս: Իւրաքանչիւր այդպիսի ծախս պէտք է ներկայացնել մօտակայ ընդհանուր ժողովի հայեցողութեանը:

§ 44 Վարչութիւնը առանձնապէս հոգ պէտք է տանի, որպէսզի շրջանառութեան կապիտալը առանց գործադրութեան չըմնայ: Այդ նպատակով, հետեւելու է առևտրին. վարչութեան անդամները կազմում են նկատողութիւններ այն ապրանքների պահանջի մասին, որից չունի ընկերութիւնը և ազատ փողերը գործադրում են այդպիսի ապրանքներ գնելու համար: Իսկ եթէ ապրանքներ գնելը որևէ պատճառով վաղաժամ կամ ոչ օգտակար համարւի—այդ դէպքում ազատ փողերը պէտք է դարձնել տոկոսային թրդութեան կամ գնել մի որևէ բանի՝ ընդհանուր ժողովի հայեցողութեամբ:

§ 45 Ընկերութեան խանութներում ապրանքների վաճառքը կատարւում է առանց սակարկութեան, բոլորին միևնոյն գնով: Դրա վրայ պէտք է հսկէ վարչութիւնը: Այդ նպատակով

վարչութիւնը կազմում է գների ցուցակ (պրէյս-կուրանտ), ստորագրում է և կախում է խանութի աշքի ընկնող մի տեղում: Եթէ ապրանքների բազմազանութեան և տեսակների շատութեան պատճառով անյարմար կըլինի գների ցուցակը—այդ դէպքում գները պէտք է նշանակել հէնց ապրանքների վրայ:

§ 46 Ընկերութեան անունից գրագրութիւնները կատարում է վարչութիւնը՝ նախագահի կամ անդամներից մէկի ստորագրութեամբ:

§ 47 Մուրհակները, հաւատարմաթղթերը, պայմանագրերը, ինչպէս նաև բանկերից փող յետ ստանալու գրութիւնները պէտք է ստորագրւած լինեն վարչութեան անդամների գոնէ կէսի կողմից:

Պոստից փող, կապոցներ և փաստաթղթեր ստանալու համար բաւական է վարչութեան մի անդամի ստորագրութիւնը, ընկերութեան կնիքով կնքելով:

§ 48 Վարչութիւնը ժողովի է գումարւում կարիքի համեմատ, բայց յամենայն դէպս ոչ ուշ, քան ամիսը մի անգամ: Ժողովի օրերը նշանակւում են վարչութեան անդամների համաձայնութեամբ: Վարչութեան նիստերին բացի անդամներից կարող են խորհրդակցական ձայնով ներկայ լինել նաև ընկերութեան անդամներից՝ ընդհանուր ժողովի թոյլտւութեամբ: Վարչութեան

նիստերը կայանալ կարող են միայն այն դէպքում, երբ ներկայ են անդամների կէսից աւելի:

Վարչութեան նիստերի մասին կազմուած են արձանագրութիւններ, որ ստորագրուած են ներկայ ելող անդամների կողմից:

§ 49 Վարչութեան որոշումները տրւում են ձայների մեծամասնութեամբ, իսկ մեծամասնութիւն չըստացած դէպքում վիճելի հարցը դրւում է ընդհանուր ժողովի քննութեան են յանձնուում այն բոլոր հարցերը, որոնց վերաբերմամբ վարչութիւնը կամ վերաստուգիչ յանձնաժողովը կողգենան ընկերութեան անդամների համաձայնութիւնն ստանալ կամ որոնք կանոնադրութեան և ընդհանուր ժողովի հաստատած հրահանգի համաձայն վարչութեան իրաւասութիւնից դուրս են *):

§ 50 Վարչութեան անդամները իրենց պարտականութիւնները կատարում են այս կանոնադրութեան մէջ ամփոփւած ընդհանուր օրէնքների ու որոշումների համաձայն: Եթէ նրանք այնպիսի կարգադրութիւններ անեն, որոնք հակառակ են օրէնքին, բարձր են իրանց իրաւասութեան

*) Ծանօթ. Եթէ անդամներից մէկը, վարչութեան որոշման հետ համաձայն չը լինելով, կը պահանջէ այդ մասին յիշել արձանագրութեան մէջ—այդ դէպքում նա պատասխանատու չէ կայացած որոշման նկատմամբ:

սահմաններից կամ եթէ անգործ լինեն ու խախտեն այս կանոնադրութիւնը և ընդհանուր ժողովի որոշումները, այդ դէպքում պատասխանատուութեան կենթարկւեն օրէնքի ընդհանուր հիմունքներով *):

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՄՆ, ՀԱՇԻԵՏԻՈՒԹԻՒՆԸ, ՕԳՈՒՏԻ ԲԱժԱՆՈՒՄԸ ԵՒ ԴԻՎԻԴԵՆՏԻ ԲԱՇԽՈՒՄԸ

§ 51 Ընկերութեան գործառնութեան տարին հաշւում է յունւարի մէկը: Իւրաքանչիւր անցեալ տարւայ մասին վարչութիւնը կազմում է մանրամասն հաշիւ, բալանս և ներկայացնում ընդհանուր ժողովի քննութեանն ու հաստատութեանը **):

§ 52 Հաշիւը պէտք է պարունակէ իր մէջ հետեւեալ յօդւածների մանրամասնութիւնները.

ա) Շրջանառութեան և պահեստի կապիտալների վիճակը:

բ) Հաշւի ժամանակաշրջանի ընդհանուր մուտքը և ելքը:

*) Ծանօթ. Ընդհանուր ժողովի որոշմամբ վարչութեան անդամներին կարելի է հրաժարեցնել և մինչև նրանց ժամանակամիջոցը լրանալը:

**) Ծանօթ. Տարեկան ընդհանուր ժողովից երկու շաբաթ առաջ ընկերութեան անդամները իրաւունք ունեն նայել վարչութեան բոլոր գրքերը, ծանօթանալ բոլոր հաշիւների հետ:

գ) Ընկերութեան ծառայողների ուձիկների և առհասարակ վարչական ծախսերի գումարը:

դ) Ընկերութեան կանխիկ և պահեստում եղած ապրանքների հաշիւը:

ե) Ընկերութեան պարտքերը զանազան անձերին և վերջիններին պարտքերը ընկերութեանը:

զ) Օգուտի և փխսի հաշիւը և

է) Ձուտ օգուտի հաշիւը և նրա օրինակաւոր բաժանումը:

§ 53 Հաշիւների ստուգութեան համար ընդհանուր ժողովը մի տարի առաջ ընտրում է Վերաստուգիչ Յանձնաժողով՝ երեք կամ աւելի անդամներից բաղկացած, որոնք ընկերութեան մէջ ոչ մի վարչական պաշտօն չեն կարող ունենալ: Այդ Յանձնաժողովը հաւաքւում է ոչ ուշ, քան տարեկան ընդհանուր ժողովից մի ամիս առաջ և ստուգում է բոլոր գրքերը, փաստաթղթերը, հաշիւները, գործաւարտութեան ձեւերը և, այդ բոլորի մասին իր եզրակացութիւնը արձանագրելով, ներկայացնում է ընդհանուր ժողովին, որը և տալիս է վերջնական որոշում:

Այդ յանձնաժողովը իրաւունք ունի հարկաւոր համարած գէպքում տեղն ու տեղը ստուգել ապրանքները, ընկելութեան ունեցւածքը, վերաբնակ տարւայ ընթացքում կատարած գործո-

ղութիւնները նրանց օգտակարութեան ու նպատակայարմարութեան տեսակէտից:

Դրա համար վարչութիւնը պէտք է Վերաստուգիչ Յանձնաժողովին բոլոր դիւրութիւնները տայ: Հետեւալ տարւայ նախահաշիւն ու գործունէութեան նախագիծն էլ ներկայացնում է Վերաստուգիչ Յանձնաժողովին, որը ըննելով և իր եզրակացութիւնը տալով՝ ներկայացնում է ընդհանուր ժողովին: Բացի այդ բոլորից Վերաստուգիչ Յանձնաժողովը իրաւունք ունի պահանջելու վարչութիւնից, որպէսզի վերջինս արտակարգ ընդհանուր ժողով հրաւիրէ*) (§ 28):

§ 54 Տարեկան հաշիւն ու բաւանսը ընդհանուր ժողովի հաստատութիւնից յետոյ, երեք օրինակ ներկայացնում է ներքին գործերի միւնիստրութեան տնտեսական ղեպարտամենտին և

նահանգապետին: Բացի դրանից ընդհանուր ժողովի հայեցողութեամբ հաշիւը կարող է տպւել և պարբերական մամուլում:

§ 55 Ընդհանուր ժողովի կողմից հաշիւը հաստատւելուց յետոյ տարեկան զուտ օգուտից 10⁰/₀ յատկացւում է պահեստի զրամագլխի հա-

*) Ծանօթ. Ընկերութեան գործերի վերաստուգութիւնը կարող է կատարւել նաև Գանձակի նահանգապետի կարգադրութեամբ, եթէ վերջինս տեղեկութիւն ստանայ, թէ ընկերութեան գործերը անկարգ են գտնւում կամ կանոնադրութեան խախտումն կայ:

մար և նոյնքան՝ պայերի համար դիվիդենտ, որ-
պէսզի պայի իւրաքանչիւր ըուբլուն տարեկան
10⁰/₀-ից աւելի չընկնի: Օգուտի մնացած գու-
մարից դուրս գալով վարչութեան անդամներին
հասանելիք տուողը, եթէ այդպիսին որոշած է
ընդհանուր ժողովի կողմից (§ 41), մնացորդը
պէտք է բաժանել ընկերութեան անդամներին՝
նրանց գնած ապրանքների արժէքի համեմատա-
կան չափով*):

§ 56 Դիվիդենտը տրւում է երեք ամսւայ
ընթացքում ընդհանուր ժողովի կողմից տարե-
կան հաշիւը հաստատելուց յետոյ:

§ 57 Դիվիդենտը, տիրոջ ցանկութեան

*) Ծանօթ. 1 Ընդհանուր ժողովը կարող է օգու-
տի մի մասը յատկացնել ընկերութեան անդամների
համար օգտակար նպատակներին (§ 1 ծանօթութիւն):

2. Երբ որ պահեստի գումարը հասաւ պայերի
գումարի չափին, դրանից յետոյ ընդհանուր ժողովի
որոշմամբ կարելի է դադարեցնել օգուտից տուոսներ
յատկացնելը պահեստի գումարի համար: Այդ ձևով
տուկոս յատկացնելը նորից պարտադիր է դառնում,
երբ պահեստի գումարից մի մասը ծախսւում է:

3. Դիվիդենտը հաշւում է ամբողջ պայերի և
ամբողջ ամիսների համար:

4. Դիվիդենտի կոպէկների կտտորակները յատ-
կացնում են պահեստի գումարի համար:

դէպքում, կարելի է թողնել ընկերութեան կա-
սայում՝ նոր պայեր կազմելու համար *):

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՄԱՄԲ ՎԷՃԵՐԻ
ՔՆՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԳՈՐ-
ԾԵՐԻ ՎԵՐՋԱՑՆԵԼԸ

§ 58 Ընկերութեան գործերի վերաբերմամբ
բոլոր վէճերը՝ անդամների միջև, նոցա և վար-
չութեան անդամների միջև, վարչութեան ան-
դամների և ընդհանուր ժողովից ընտրեալ միւս
ծառայողների ու մասնաւոր անձերի միջև վճուում
են կամ ընդհանուր ժողովում, եթէ վիճող երկու
կողերն էլ կը համաձայնեն կամ կը քննեն ընդ-
հանուր դատաստանական կարգով:

§ 59 Ընկերութիւնը պատասխանատու է
միայն իր սեփական շարժական ու անշարժ կա-
քերով և կապիտալներով:

§ 60 Եթէ հաշիւները փակելուց յետոյ որեւէ
վրաս մնայ, սա պէտք է ծածկւի պահեստի գու-
մարից: Եթէ այդ գումարը չը բաւականացնէ,
շրջանառութեան գումարի մէջ գտնւած անդա-
մակցական պայերից: Եթէ այդ ձևով պայերի

*) Ծանօթ. երբ որ ընկերութեան անդամի պա-
յերի թիւը հասաւ ընդհանուր ժողովի որոշած չափին
(§ 14), այդ դէպքում ընկերութեան կասսայում դրա-
նից աւել թողած դիվիդենտի համար տուոսներ չըպէտք
է վճարել:

արժէքը պակասի, այն անդամները, որոնք ոչ մի լրիւ պայ չունեն, պարտաւորուում են ընդհանուր ժողովի որոշած ժամանակամիջոցում լրացնել իրենց պայերը մինչև նորմալ չափը:

§ 61 Ընկերութեան գոյութեան ժամանակամիջոցը չէ նշանակւում: Եթէ գործերի ընթացքից անհրաժեշտ դառնայ նրա փակումը—այդ դէպքում նրա գործողութիւնները կը դադարեցնուեն ընդհանուր ժողովի որոշմամբ՝ երկու միմեանց հետևող նիստերում՝ եթէ մինչև երկրորդ նիստը չեն վերջացել առաջին նիստում յիշատակւած փակման պատճառները*):

§ 62 Ընկերութեան գործունէութիւնը դադարեցնելու դէպքում ընդհանուր ժողովը իր միջից ընտրում է լիկվիդացիայի յանձնաժողով՝ երեք հոգուց ոչ պակաս և որոշում է թէ ինչ կարգով պէտք է գործերը վերջացնել: Այդ յանձնաժողովը հրաւիրում են ընկերութեան պարտաւորներին (առանձին հրաւիրագրով կամ յայտարարութեամբ), միջոցներ են ձեռք առնում նրանց բաւարարութիւն տալու համար, վաճառում են ընկերութեան ունեցւածքը, խաղաղ

*) Ծանօթ: Եթէ ընկերութիւնը հիմնադիրների միջոցով իշխանութիւնից թոյլտուութիւն ստանալուց յետոյ մի տարւայ ընթացքում չը սկսէ իր գործողութիւնները—այդ դէպքում նա կը համարւի չը կայացած:

համաձայնութեան են գալիս երրորդ անձնաւորութիւնների հետ-ընդհանուր ժողովի գծած սահմաններում:

Այն գումարները, որ հարկաւոր են պարտաւորներին բաւարարութիւն տալու, ինչպէս նաև վիճելի պահանջները լրացնելու համար—լիկվիդացիայի յանձնաժողովը պահէ դնում պետական բախային հիմնարկութիւններից մէկում: Մինչ այդ չէ կարելի բաւարարութիւն տալ ընկերութեան անդամներին մնացած միջոցների համաձայն: Իր գործողութիւնների ժամին լիկվիդացիայի յանձնաժողովը ղեկուցանում է ընդհանուր ժողովին նշանակած ժամանակներում և դրանից անկախ լիկվիդացիան վերջացնելուց յետոյ ներկայացնում է ընդհանուր հաշիւ:

§ 63 Երբ լիկվիդացիայի յանձնաժողովի ներկայացրած հաշիւը ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատուեց (§ 62), դրանից յետոյ ընկերութեան անդամներին վերադարձնում են նրանց պայերը հասանելիք գիվիդենտի և պրեմիայի հետ միասին կամ եղած փնտսները դուրս գալով (§ 60): Ընկերութեան մնացած կայքը, եթէ այդպիսին մնայ, ընդհանուր ժողովի որոշմամբ և

նահանգապետի հաստատութեամբ գործադրւում է ընդհանուր օգտակար նպատակների համար: Եթէ նահանգապետը համաձայն չը լինի—այդ դէպքում հարցը յանձնը-

ւում է ներքին Գործերի Մինիստրի վերջնական
վճռին:

§ 64 Լիկվիդացիան սկսելու մասին վարչու-
թեան բացատրութեամբ և վերջացնելու մասին
լիկվիդացիայի յանձնաժողովի բացատրութեամբ
նահանգապետի միջոցով պէտք է հա-
ղորդել ներքին Գործերի Մինիստրին:

Բացի զբանից պէտք է անհրաժեշտ յայտա-
րարութիւններն անել ի տեղեկութիւն ընկերու-
թեան անդամների և ընկերութեան հետ որև է
առնչութիւն ունեցող անձերի:

Ընկերութիւնը կարող է փակւել ներքին
Գործոց Մինիստրի կարգադրութեամբ:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄԱԴԻՐՆԵՐ —

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0203223

Received of the Hon. the Secy. of the Navy
the sum of \$100.00

for the purchase of 100 copies of the
Report of the Commission on the
Organization of the Navy

dated 1897

This receipt is valid for the purpose of
settling the account of the Commission on the
Organization of the Navy

Witness my hand and seal this 1st day of
January 1898

John D. Long